

նախագահը հոն կը նստի) . միաբանութեան (տը լա Բոնքոստ) ըստած հրապարակը . պատգամաւորաց ժողովարանը . ժառանգական խորհրդականաց (բէրէրուն) ժողովարանը . Այն Արեւիկա վարդապետանցը որ կարգաւոր ըլլալու պատանիներուն դպրատունն է . տասն և մէկ շրջանակի քաղաքապետներու (մէրէրու) տեղեր . Որքէդ թաղի երկու բանտը . Նիւիւ ջրանցքը . հանուոց սենեկին և պատերազմական գործոց տեսչութեան պալատին յիշատակաց դարանները (էվրոք խաղնէսի) . կամուրջ և թումք շինող ճարտարարուեստից գրքատունը . քաղաքութեանց դպրատունը . Այլէս գին ձմերուցը . խող մորթելու երկու սպանդարան . Այնդ յէնիլիէն գրատունը . Սատկէնի վաճառանոցը . քոլէժ տը ֆռանս ըստած Ղեմարանը . ու տեղիք պահուելու տեղը . գետեղերեայ Պըլի հըրապարակը . Օւլէանի սրահը . և թագաւորական պալատը : Կանոնաւոր զատ ուրիշ շատ շէնքեր կան . դպրատուններ . հիւանդանոցներ . կամուրջներ . ջուրի ճամբաներ . քարայրատակ հասարակ ճամբաներ . թէպէտ օրեր . և այլն . որոնց մէջ երկու բան երեւելի է . մէկը՝ Այն գետը մինչեւ Փարիզ նաւարկելի ընելը . և բոլոր Փարիզ քաղաքին շրջապատը պարիսպ շինելը :

Կանոնաւոր զատ ուրիշ շատ շէնքեր կան . դպրատուններ . հիւանդանոցներ . կամուրջներ . ջուրի ճամբաներ . քարայրատակ հասարակ ճամբաներ . թէպէտ օրեր . և այլն . որոնց մէջ երկու բան երեւելի է . մէկը՝ Այն գետը մինչեւ Փարիզ նաւարկելի ընելը . և բոլոր Փարիզ քաղաքին շրջապատը պարիսպ շինելը :

Կանոնաւոր զատ ուրիշ շատ շէնքեր կան . դպրատուններ . հիւանդանոցներ . կամուրջներ . ջուրի ճամբաներ . քարայրատակ հասարակ ճամբաներ . թէպէտ օրեր . և այլն . որոնց մէջ երկու բան երեւելի է . մէկը՝ Այն գետը մինչեւ Փարիզ նաւարկելի ընելը . և բոլոր Փարիզ քաղաքին շրջապատը պարիսպ շինելը :

Կանոնաւոր զատ ուրիշ շատ շէնքեր կան . դպրատուններ . հիւանդանոցներ . կամուրջներ . ջուրի ճամբաներ . քարայրատակ հասարակ ճամբաներ . թէպէտ օրեր . և այլն . որոնց մէջ երկու բան երեւելի է . մէկը՝ Այն գետը մինչեւ Փարիզ նաւարկելի ընելը . և բոլոր Փարիզ քաղաքին շրջապատը պարիսպ շինելը :

նախագահը հոն կը նստի) . միաբանութեան (տը լա Բոնքոստ) ըստած հրապարակը . պատգամաւորաց ժողովարանը . ժառանգական խորհրդականաց (բէրէրուն) ժողովարանը . Այն Արեւիկա վարդապետանցը որ կարգաւոր ըլլալու պատանիներուն դպրատունն է . տասն և մէկ շրջանակի քաղաքապետներու (մէրէրու) տեղեր . Որքէդ թաղի երկու բանտը . Նիւիւ ջրանցքը . հանուոց սենեկին և պատերազմական գործոց տեսչութեան պալատին յիշատակաց դարանները (էվրոք խաղնէսի) . կամուրջ և թումք շինող ճարտարարուեստից գրքատունը . քաղաքութեանց դպրատունը . Այլէս գին ձմերուցը . խող մորթելու երկու սպանդարան . Այնդ յէնիլիէն գրատունը . Սատկէնի վաճառանոցը . քոլէժ տը ֆռանս ըստած Ղեմարանը . ու տեղիք պահուելու տեղը . գետեղերեայ Պըլի հըրապարակը . Օւլէանի սրահը . և թագաւորական պալատը :

ԱՆԳՂԱՆ : Հնդկաստանի Տէլէի գաւառը տարին անգամ մը տօնաւաճառ (բանայիր) մը կ'ըլլայ . և ինչպէս որ կը պատմեն կռապաշտ հնդիկներէն հինգ միլիոնի չափ մարդ հոն կը ժողովուին . և այն տեղը կռապաշտներուն մէկ ուխտատեղին ըլլալով տօնաւաճառը անցնելէն ետքը յիշեալ կռապաշտները իրենց ուխտատեղին երթալով կրօնական պարտականութիւններն կը կատարեն : Կանոնաւոր զատ ուրիշ շատ շէնքեր կան . դպրատուններ . հիւանդանոցներ . կամուրջներ . ջուրի ճամբաներ . քարայրատակ հասարակ ճամբաներ . թէպէտ օրեր . և այլն . որոնց մէջ երկու բան երեւելի է . մէկը՝ Այն գետը մինչեւ Փարիզ նաւարկելի ընելը . և բոլոր Փարիզ քաղաքին շրջապատը պարիսպ շինելը :

Անգղիայի մտածութիւնը շատ զարմանալի և իրարու հակառակ բաներ պարունակելուն մէկ օրինակն ալ հոս կը տեսնուի : Հնդիկները հոգեվախճանութեան հաւատալով կը կարծեն որ մարդս մեռնելէն ետքը անոր հոգին անասուններուն մարմիններուն մէջ կը պտուի . մէկէն կ'ըլլէ մէկային կը մտնէ . մինչեւ որ աղաշխարութեան ժամանակը անցնելով իր մշտնջենաւոր հանգիստը գտնէ : Կտր համար անասուն . և մինչեւ միջ մը անգամ ըստ պանելու խիզճ կ'ընեն . մարդասպանութեան հաւատար սեպելով . ուստի թէ որ միս ուտել ուզեն նէ՝ (որ խիստ քիչ կը պատահի) . ստուած անասուն մը կը փնտրուին . և անոր միսը կ'ուտեն : Ով կը յուսայ որ ասանկ նախապաշարման մէջ սնած և մեծցած մարդիկ մարդ սպաննեն : Սակայն մարդասպանութեան գայ նէ՝ հնդիկներու պէս դաժան մարդիկ քիչ կը գտնուին . հոս պատմածնիս ասոր մէկ օրինակ մըն է :

Կտր տարի (1851) աշխարհիս ամէն կողմէն արուեստագէտներ իրենց արուեստաշէն նորահընար և չի տեսնուած գործերնին՝ ծնողա պիտի բերեն . և որին գործը հաւանութիւնն է՝ պարգեւ և պատիւ պիտի ստանան : Ամերիկայի Սիմի անուն վաճառական մը այս օրերս ծնողա գտնուելով կամք ըրած է որ՝ այս բաներս ծնողա տեսնուելէն ետքը Ամերիկա ալ տարուին . և հոն ալ հասարակաց ցոյց արուին . և խոստացաւ որ . Ամերիկայի երեւելի քաղաքներուն մէկուն մէջ ծնողա շինուածին նման յատուկ մէկ վաճառատնոցը (չարու) մը շինելու տայ . և արուեստագէտները ինչ վարձք ծնողա առնեն նէ՝ այնչափ մըն ալ հոն ժողովուանայ համար . և ամէնուն ալ ինչքը անկորուստ պահելով իրենց տէրերուն յանձնէ . և թէ որ տէրերը իրենց ինչքը ծախել ուզեն նէ՝ ամառէն իջնալ ծախել տայ . և զինք ամբողջ տիրութիւն . և ճամբու ծախք անունով ստակ մը վար չի գրուի : Կտր խոստմանքներուն անպիտան և անվերջ պատրամներ հաստատուն երաշխաւորութիւն ալ ցոյց տուաւ . ուստի որոշուեցաւ որ ծնողա այլ հանգիստ տեսնուած բաները հանգիստ ըլլանալէն ետքը Ամերիկա խրկուին :

ՌՈՒՍՍՈՍՏԱՆ : Ռուսաց տէրութեան հարաւային կողմերը իսկ մը արուեստագէտներու կարօտ ըլլալով . Աստուրիայի երկրին բնակիչներուն իմացուց որ . ով որ պարկէշտութեամբ կը կենցաղաւարի . և իր չափէն անգին չանցնիր . և իր վրան չինկած բաներուն չի խառնուիր նէ . անանկ մարդիկը կըրնան յիշեալ երկիրները երթալ իրենց արուեստը բանիլ . և բաւական չափ ալ կ'ընեն . և կը խոստանայ որ անանկներուն ճամբու ծախքը ռուսաց տէրութեանը վճարելէն զատ մարդ գրուի հարկը յիսուանական զուգուշ ալ պիտի տայ իբրեւ արտաքց կարգի պատիւ :

ՏԱՆՄԱՆՈՒՄ : Շէնքերու և Հօլլանդացի դորք տանիմաքացւոց զէմնոր սաստիկ կռիւ մը ը

րին : Սեպտեմբեր 12ին (օգոստոս 31) կռուոյն մէջ դքսութեց զօրքը յաղթող դոնուեցան . բայց յաջորդ օրը անանկ մը կատարեալապէս յաղթուեցան որ չի կարծուիր որ ասկէց ետքը հօլլանդացիք և շէնքերիցիք նորէն կռուելու համարձակին : Տանիմաքացի տէրութեան պատերազմի գործոց տեսչ անգլիացի զորքը յաղթողութիւն մը հանեց . որ պաշտօնական գրուած մը ըլլալուն համար պատշաճ կը համարուի այս տեղս գրել :

Կտր տարի 12ին կէս օրէն ետքը թշնամիք քանի մը տեղէ մեր յառաջապահ զօրացը հետ զարնուեցաւ : Տօրֆլէգէ և Պէննէպէք և Քիօք և Պրէքէնտօրֆ փոքրերուն վրայ քալով թշնամեաց դուռ մարտակները յառաջապահներու հետ քիչ մը կռուեցին ետքը քաշուեցան . և այս կռիւէս բան մը չեղաւ : Կտր հակառակ՝ Քօրէնտօրֆ թէթեւազէններուն տասներորդ խումբը ներքին խաւ քանի մը ժամ պատերազմելէն ետքը . և Քօլէլի կողմէ քաշուեցաւ . հոն որտեղ զօրաց երրորդ գունդը կռիւի մտան մինչեւ Սիշուեցաւ :

Սիշուեցաւի դիրքը պահեստի զօրաց երրորդ խումբը պահած էր չորս թնդանօղով Շաւ զօրապետին հրամանատարութեան տակը . և իրեն պաշտպանութիւն ունէր հիւսիսային կողմէն Տիւնգլէն մարտիցին վեց թնդանօղները . և որտեղ զօրաց երրորդ գունդը և թէթեւազէններուն տասներորդ խումբը : Թշնամին ասոնց վրայ յարձակեցաւ չորս խումբ և երկու վաշտ (էքստրաօն) զօրքով և 3 մարտիկով : Երկու ժամ կռուելէն ետքը թշնամին ետ քաշուելու ստիպուեցաւ . մէկ երկրորդ խումբը ետեւէն խնայով մինչեւ Քօրէնտօրֆ հարձակեց . և հոն ժամանակը ուշ ըլլալով և մուլթը կոխելով կռիւը դադարեցաւ : Չեռքերնիս 140 դերի անցան : Կը յաւիժք թնդանօղածից զօրաց հրամանատար Շաւ զօրապետին մահը : Քաշնի մը զօրապետներու ալ վերաւորից կը պատմէ յանուանէ . և ետքը կ'ըսէ . « Սիշուեցաւ ըստորին հրամանատարներուն և զինուորներուն համարանքը մինչեւ հիմա 80 չափ իմացուեցաւ » :

Կտր տարի 12ին կէս օրէն ետքը թշնամիք քանի մը տեղէ մեր յառաջապահ զօրացը հետ զարնուեցաւ : Տօրֆլէգէ և Պէննէպէք և Քիօք և Պրէքէնտօրֆ փոքրերուն վրայ քալով թշնամեաց դուռ մարտակները յառաջապահներու հետ քիչ մը կռուեցին ետքը քաշուեցան . և այս կռիւէս բան մը չեղաւ : Կտր հակառակ՝ Քօրէնտօրֆ թէթեւազէններուն տասներորդ խումբը ներքին խաւ քանի մը ժամ պատերազմելէն ետքը . և Քօլէլի կողմէ քաշուեցաւ . հոն որտեղ զօրաց երրորդ գունդը կռիւի մտան մինչեւ Սիշուեցաւ :

ՍԱՌՏԵՆԻԱ : Ինկէնօր քաղաքը մէկ նոր աղաքային խորհրդարան մը բացուեցաւ . որուն անգամները կնիկ մարդիկ պիտի ըլլան . և կանանց աղաքին յառաջադիմութեանը վրայ պիտի խորհին : Կտր տեղ արդիանց կը թարան պիտի բանան . և հոն սորվեցնելու ուսմանքներուն մէկն ալ զինարուեստ կամ պատերազմի վարժութիւն պիտի ըլլայ : Կին մը սոյս դպրատան մէջ զինարուեստի ուսուցիչ ըլլալով մտքով վարպետ մը դուռ . որ սորվեցնելու բանը առաջ ինք սորով : Կայք վարպետը իբրեւ անկարող ետ խրկեց ասիկայ . որովհետեւ բերանը առաջ չի կենայուն համար ֆիլիպին թուղթը չէր կրնար առաջադիմ պատուել ու հրազէն լեցնել . որ այս արուեստի պիտանի վարժութիւններէն է :

Կտր տարի 12ին կէս օրէն ետքը թշնամիք քանի մը տեղէ մեր յառաջապահ զօրացը հետ զարնուեցաւ : Տօրֆլէգէ և Պէննէպէք և Քիօք և Պրէքէնտօրֆ փոքրերուն վրայ քալով թշնամեաց դուռ մարտակները յառաջապահներու հետ քիչ մը կռուեցին ետքը քաշուեցան . և այս կռիւէս բան մը չեղաւ : Կտր հակառակ՝ Քօրէնտօրֆ թէթեւազէններուն տասներորդ խումբը ներքին խաւ քանի մը ժամ պատերազմելէն ետքը . և Քօլէլի կողմէ քաշուեցաւ . հոն որտեղ զօրաց երրորդ գունդը կռիւի մտան մինչեւ Սիշուեցաւ :

